HE 66/2026 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 19.5.2026

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite,

talousjohtaja Helinä Saarela

Ambulanssi- ja ensihoitopalveluiden kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuu

- **Kannatamme ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirtymistä hyvinvointialueille.** Kuljetukset rahoitettaisiin jatkossa valtion hyvinvointialueille osoittamalla rahoituksella. Hyvinvointialueille säädettäisiin oikeus periä kuljetuksista asiakasmaksuasetuksen mukaiset asiakasmaksut.
  - Muutos selkeyttää toimintamallia, sillä Kansaneläkelaitoksen ja hyvinvointialueiden muodostaman kahden toimijan hajautetusta mallista siirryttäisiin yhden toimijan malliin.
- Kuljetusten asiakasmaksujen esitetään tulevan osaksi asiakkaan maksukattoa. **Valtion rahoituksessa hyvinvointialueille tulee huomioida, että kuljetusten asiakasmaksuja ei saada täysimääräisesti perittyä maksukattojen täyttymisen takia.**
  - Maksukatto leikannee ambulanssi- ja ensihoitopalveluiden kuljetusten asiakasmaksuja erityisen paljon, sillä arvioimme kuljetuksia tarvitsevien henkilöiden tarvitsevan keskimääräistä enemmän terveydenhuollon palveluita.

Ambulanssi- ja ensihoitopalveluiden kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuu

- Lain valmisteluaineistossa todetaan, että jos hyvinvointialue on huolehtinut muun kuin oman hyvinvointialueensa potilaan kuljetuksesta, voi hyvinvointialue periä kuljetuksesta aiheutuneet kustannukset potilaan omalta hyvinvointialueelta.
  - **Tarvitaan valtakunnallinen ohjaus ensihoitotehtävän hinnasta.** Ohjauksen tulisi koskea myös lääkärihelikopteri FinnHEMSin palveluja.
    - Nykyistä ja jatkossakin säilyvää vakuutusyhtiölaskutusta (esim. liikenneonnettomuudet ja työtapaturmat) voisi hyödyntää ohjauksen valmistelussa.

Asiakasmaksulain muutokset: indeksit

- **Kannatamme muutosta, että asiakasmaksujen määrät sekä tiettyihin asiakasmaksuihin liittyvät käyttövarat ja tulorajat sidottaisiin hyvinvointialueindeksiin ja indeksitarkistukset tehtäisiin vuosittain.**
  - Muutokset selkeyttävät toimintamallia, sillä usean indeksin (kansaneläke-, työeläke- ja hyvinvointialueindeksi) mallin sijaan siirryttäisiin käyttämään yhtä indeksiä.
  - Indeksitarkistusten tekeminen vuosittain edesauttaa kustannusten ja tulojen seuraamista toisiaan nykyistä mallia reaaliaikaisemmin.
- **Hallituksen esityksestä poiketen esitämme, että muutokset koskisivat myös maksukattoa. Maksukatto tulisi sitoa hyvinvointialueindeksiin ja siihen tulisi tehdä vuosittainen indeksitarkistus.**
  - Maksukatto ei seuraa riittävästi asiakasmaksuasetuksen enimmäishintoja ja yleistä hintatason muutosta, josta aiheutuu luottotappioita .

Asiakasmaksulain muutokset: käyttämättä jätetyt palvelut

- **Kannatamme muutosta, että käyttämättä jätetystä palvelusta perittävää asiakasmaksua laajennettaisiin tiettyihin perheoikeudellisiin palveluihin sekä lapsen ja vanhemman välisiin tuettuihin ja valvottuihin tapaamisiin.**
  - Muutokset edesauttavat julkisten varojen tehokasta käyttöä.

Taloudelliset vaikutukset tiivistetysti

Asiakas	Vaikutus	Hyvinvointialue	Vaikutus
Erityisesti tasasuuruiset asiakasmaksut ovat jo nyt korkeat henkilöille, jotka tarvitsevat keskimääräistä enemmän sote-palveluita		Asiakasmaksujen korotuksia ei tule täysimääräisesti vähentää hyvinvointialueiden rahoituksesta: maksukattojen täyttyminen ja luottotappioiden kasvu pienentävät maksukorotusten vaikutusta	
Indeksikorotusten vuosittaisuus tuo ennakoivuutta		Indeksikorotusten vuosittaisuus parantaa palveluiden kustannus – tuotto - vastaavuutta	
Maksukatto suojaa asiakasta		Maksukatto jää nykyistäkin enemmän jälkeen asiakasmaksujen muutoksista, jos se jätetään vuosittaisen indeksikorotuksen ulkopuolelle	
Jätetäänkö palveluihin hakeutumatta => kasvava tarve ESH-palveluille myöhemmin		Muutosten nettovaikutus voi olla negatiivinen	

Muutosten toimeenpanoajat

- **Kannatamme esitystä, että muutoksilla olisi normaalia pidempi toimeenpanoaika**
  - Muutetut lait voimaan v. 2026 (terveydenhuoltolaki, asiakasmaksulaki) ja v. 2027 (sairausvakuutuslaki) => vaikutus järjestämisvastuuseen 1/2028 lukien